

ARAŞTIRMA MAKALESİ / RESEARCH ARTICLE

PERİ MASALLARI VE ÇİZGİ ANİMASYON FİMLERİNDEKİ ZİHİN DURUMLARININ İNCELENMESİ(*)

Nesrin DUMAN(**)

Bartın Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-2751-8315

Gökhan ORAL(***)

İstanbul Üniversitesi

ORCID: 0000-0002-6500-5262

ÖZ

Mentalizasyon, "kişinin kendisindeki ve başkalarındaki inançlar, niyetler, duygular, motivasyonlar gibi duygusal ve düşünsel süreçleri kavrayabilme, bunları birbiriyle ilişkilendirebilme ve buna göre davranabilme becerisi" olarak tanımlanır. Mentalizasyon kavramının önemi; son yıllarda saldırganlık-şiddet çalışmaları, duygudurum düzenlemesi, kişilik bozuklukları (özellikle borderline kişilik bozukluğu), müdahale ve terapi programlarının oluşturulması konularında yapılan çalışmalarda vurgulanmaktadır. Ebeveyn çocuk ilişkilerinde kullanılan masallar, hayal dünyasına etkisiyle mentalizasyon için mükemmel bir başlangıç noktası kabul edilmektedir. Bu noktadan hareketle masallardaki mentalizasyon katkı düzeylerinin araştırılması için doğu ve batı kültüründen on beş masal incelemeye alınmıştır. Günümüzde teknolojik gelişmeler ile değişen sosyo-kültürel yaşam, masal kitaplarının da yerini çizgi filmlere bırakmasına neden olmuştur. Çocukların masalları animasyon filmleri izleyerek öğrenmeleri nedeniyle çalışmaya masalların postmodern formu olarak görülen animasyon filmler de dâhil edilmiştir. Dünya genelinde en çok izlenen ilk on beş animasyon film seçilerek üçüncü grubu oluşturmuştur. Masal ve animasyon film metinlerindeki zihin durumu sözcükleri CS-MST kodlama sisteminde belirtilen kategoriler altında kodlanarak sayısallaştırılmış, sonuçlar üç grup açısından karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak masalların animasyon filmlere göre daha yüksek mentalizasyon katkısı sağladığı, mentalizasyon kapasitesinin geliştirilmesinde kullanılacak kıymetli araçlar olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler

Mentalizasyon, Peri Masalı, Çizgi Animasyon Film, CS-MST

INVESTIGATING MENTAL STATE TERMS IN FAIRY TALES AND ANIMATION MOVIES

ABSTRACT

Mentalization can be defined as "keeping one's own state, desires, and goals in mind as one addresses one's own experience; and keeping another's state, desires, and goals in mind, as one interprets his or her behavior". In recent years, the importance of the mentalization term is emphasized in bullying-aggression studies, therapy and intervention programs, affect regulation, and personality disorders, especially borderline personality disorders. Having an affect on imagination, fairy tales which are used in parent-child interaction are the perfect starting point for mentalization. From this point, fifteen fairy tales from both eastern and western cultures have been investigated in order to assess their mentalization contribution. However, nowadays technological developments have caused changes in sociocultural lives. These changes have led to the replacement of fairy tale books with animation movies. With new and readily available animation technology, children are watching animation movies rather than having stories read to them. For that reason, animation movies are accepted as the postmodern versions of fairy tales and are included in this study. Fifteen most popular animation movies worldwide were picked for the third group. The mental state terms in the texts of animation movies and fairy tales were coded by CS-MST coding system into five main categories, and three groups' results were compared. In conclusion, fairy tales are found to have more mentalization contribution compared to animation movies, and are seen to be precious tools to be used in the improvement of the capacity of mentalization.

Key Words

Mentalization, Fairy Tales, Animation Movies, CS-MST

*Bu makale, birinci yazarın İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü bünyesinde Prof. Dr. Gökhan ORAL'ın danışmanlığında yapmış olduğu "Peri Masalları ve Çizgi Animasyon Filmlerindeki Zihin Durumlarının İncelenmesi" adlı doktora tezinden üretilmiştir.

**Dr. Öğretim Üyesi, Bartın Üniversitesi Psikoloji Bölümü. E-Mail: nesrinduman@bartin.edu.tr

***Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Adli Tıp Anabilim Dalı. E-Mail: gokhanoral@gmail.com

Alıntılama: Duman, N., Oral, G. (2018). Peri masalları ve çizgi animasyon filmlerindeki zihin durumlarının incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 2(3), 113-126.

Giriş

Mentalizasyon, “İnsan davranışlarını niyetsel zihin durumları (ihtiyaçlar, arzular, duygular, inançlar, hedefler, amaçlar ve nedenler vb.) açısından algılamamıza ve yorumlamamıza imkân veren hayali bir zihinsel faaliyet” olarak tanımlanmaktadır (akt. Bateman & Fonagy, 2012). Hughes ve Dunn (1998) “İnsanların zihin durumlarını anlamının günlük sosyal ilişkiler için elzem olduğu”nu belirtmektedir (Hughes & Dunn, 1998). Yetişkinlerin bu zihin durumlarını anlama yeteneğine nasıl ve ne zaman ulaştığını ortaya çıkarmak için çocukluk çağındaki gelişmeler çeşitli araştırmalarda (Astington ve ark., 1988; Wellman, 1990; Frye & Moore, 1991; Shatz, 1994) incelenmiştir. Yapılan çalışmaların sonucu olarak bugün bilinmektedir ki çocukların 2-6 yaş aralığı diğerlerinin ruhsal durumlarını anlamada büyük adımların atıldığı bir dönemdir (Dyer ve ark., 2000).

1970’lerde Fransız psikanalist Pierre Marty’nin psikosomatik üzerine yaptığı çalışmalarla literatüre tanıtılan yani psikanaliz kökenli olan mentalizasyon kavramının Bowlby’in bağlanma teorisinin (attachment theory) zemininde geliştiği görülmektedir. Bowlby teorisinde, “Çocuğun anne tarafından ayrı bir birey olarak kabul edilmesinin” (akt. McElwain, Booth-LaForce, & Wu, 2011) güvenli bağlanmanın oluşumundaki rolünü vurgularken; Fonagy ve ark. (2004) çalışmalarında güvenli bağlanmanın mentalizasyon kapasitesinin gelişimini sağladığını belirtmişlerdir. Bowlby’den sonraki bağlanma kuramcıları, bakım verenin zihin durumu konuşmalarını (mental state talk) ön plana çıkararak bağlanma teorisini yeniden formülize etmişlerdir.

Zihin Durumu Konuşmaları

Çocukların mentalizasyon becerilerini ölçmek için zihin durumu konuşmaları sıklıkla kullanılmaktadır. Zihin durumu konuşmaları (mental state talk), mentalizasyon ile eşanlı olmamasına rağmen, mentalizasyonu izah etmek için gereklidir. Şöyle ki; mentalizasyon “Kişinin kendisinin ve diğerlerinin eylemlerine zihin durumu atfetme” eylemi olarak da tanımlanmaktadır (Allen, 2006). Bu nedenle zihinsel durumlar bakımından söylemde veya düşüncede zihin durumu sözcüklerinin kullanımı mentalizasyon becerileri için olmazsa olmazdır. Çocukların kendilerinin ve diğerlerinin zihin durumlarını anlamaları en azından kısmen karşılıklı konuşmalar sonucu olmaktadır (Dyer ve ark., 2000). Çocuklar günlük konuşmalarında zihin durumlarını iletmek için duygudurumuna, biliş durumuna, arzu ve isteklerine, ahlaki değerlendirmelerine ve zorunluluklarına dair sözcükler kullanırlar. Ruffman, Slade ve Crowe (2002) çalışmalarında annelerin erken dönem zihin durumu sözcük kullanımları ile çocuklarının sonraki zihin durumu konuşmaları ve zihin kuramı¹ (mentalizasyon) performanslarıyla pozitif ilişkili olduğunu bulmuşlardır (akt. Dorlach, 2016). Bu noktada annelerin günlük yaşantılarında çocuklarına belirli zihin durumu sözcüklerini kullanması, çocuğun zihin kuramı becerilerinde ve duygusal anlayışında belirleyici olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalarda, insanların duyguları (Dunn ve ark., 1991) ve arzuları (Bartsch & Wellman, 1995) hakkında yapılan ebeveyn çocuk konuşmalarının, çocukların sonraki zihin durumları anlayışını etkilediği görülmektedir (Dyer ve ark., 2000).

Yardımcı Etkenler

Mentalizasyon kapasitesinin gelişiminde ilk dönem ilişkileri ve bakım verenin çocuk ile yaptığı zihin durumu konuşmaları çok önemli olsa da, gelişim sadece bunlarla sınırlı değildir. Başka faktörler de mentalizasyon kapasitesinin gelişiminde oldukça etkilidir.

¹ **Dipnot** Alan yazında “mentalizasyon” kavramının adının geçmediği ancak mentalizasyonun farklı boyutlarını ifade eden kavramlarla ilgili çalışmaların olduğu görülmektedir. Vrouva ve Fonagy (2009) mentalizasyon kavramının zihin kuramı (ToM), yansıtıcı işleyiş (reflective functioning), zihin okuma, sosyal biliş, duygusal zekâ, bakış açısı edinme ve empati kavramlarıyla yakından ilişkili olduğunu belirtmektedir. Belirtilmelidir ki duygusal anlayış, yansıtıcı işleyiş, zihin kuramı, zihin okuma, sosyal biliş, duygusal zekâ, empati gibi kavramlar mentalizasyon kavramının içinde yer almaktadır. Mentalizasyon ise tüm bu kavramlardan daha geniş bir anlama sahiptir (Sharp, 2006).

Perner, Ruffman ve Leekam (1994) kardeş etkisinin incelendiği çalışmalarında “İki kardeşi olan çocukların kardeşi olmayanlara göre daha yüksek mentalizasyon kapasitesine sahip olduğunu” göstermişlerdir (akt. Karakelle, 2012). Jenkins ve Astington (1996) da mentalizasyon yeterliliği ile kardeş sayısı arasında pozitif ilişki olduğunu tekrarlamışlardır (akt. Karakelle, 2012). Taylor ve Carlson (1997) oyun oynamanın mentalizasyon kapasitesinin gelişimine katkısını ortaya koymuşlardır. Fonagy ve Target (1997) çocukların oyunlarının mentalizasyon gelişiminde temel bir çerçeve olduğunu ileri sürmüşlerdir (akt. Halfon ve ark., 2017). Symons ve ark. (2005) ise çalışmalarında bakım verenlerin çocuklarına kitap okumasının aralarındaki etkileşimini kolaylaştırdığı gibi aynı zamanda çocukların zihin kuramı (mentalizasyon) becerilerini geliştirdiğini bulmuştur (akt. Bozbıyık, 2016).

Masallar, Postmodern Masallar ve Mentalizasyon

Çocukluk dönemi anne-çocuk etkileşiminde masal kitapları sıklıkla kullanılmaktadır. Bettelheim (1991), “Çocuğun büyümenin getirdiği zorluklar ve ruhsal sorunlarla başa çıkabilmesi için kendi bilincinde neler olup bittiğini kavrama gereksinimi duyduğunu” söyler. Masaldaki “mış gibi” modu çocuğun yeni şeyler deneyimlemesine izin verir (Frohne-Hagemann, 2012), bu sanal deneyimleme çocuğun imgelemine, kendi başına bu doğrulukta keşfedemeyeceği yaşamına daha iyi bir yön verebilmede yararlanabileceği imgeler, yeni boyutlar sunar. Masallardaki tasvirler okuyucuya mükemmel ve tatmin edici bir bakış açısı, özlem ve arzunun doruğunu sunar. Okuyucunun hayal gücü yükselişe geçer gerçek dünyanın sınırlarından serbest kalır (Dewan, 2016). Dolayısıyla “Masallar hayal dünyasına etkisiyle mentalizasyon için mükemmel bir başlangıç noktası”dır (Frohne-Hagemann, 2012). Bu nedenlerle mentalizasyon için çok önemli bir yeri olan masalların bilinçli bir şekilde seçilmesi ve çocuğa sunulması gereklidir.

Ancak günümüzde teknolojik gelişmeler ile değişen sosyo-kültürel yaşam, masal kitaplarının da yerini çizgi filmlere bırakmasına neden olmuştur (Yücel, 2015). Artık masallar teknolojinin şekillendirmesi ile yeni formlar kazanmış; çizgi film, animasyon film, çizgi bant adları altında varlıklarını sürdürür hale gelmişlerdir. Yapılan son dönem araştırmaları bizi, günümüz çocuklarının masalları çizgi filmlerden öğrendiği yönünde bilgilere ulaştırmaktadır. Çevik (2008) de yapmış olduğu araştırmada çocukların “masal nedir ki?” sorusuna çizgi filmleri de cevap olarak verdiklerini göstermiştir.

Mentalizasyon ve Psikopatoloji

Mentalizasyonun sağlıklı bir şekilde gelişimi yaşamı ve insan ilişkilerini sürdürmede ne kadar kolaylık sağlıyorsa, normal gelişimden sapmalar da birçok alanda zorluğa ve ciddi psikopatolojik sorunlara yol açmaktadır (Allen, Fonagy, & Bateman, 2013). Marty (1980) düşük mentalizasyonun bağımlılığa, işlemsel yaşama ve kişilik bozukluklarına yol açacağını ileri sürmüştür. Duygu düzenlemesinin psikopatoloji ile ilişkili olduğu yaygın şekilde kabul edilmektedir (Czaja, Rief, & Hilbert, 2009). Fonagy ve Target (1998) da mentalizasyon kapasitesinde eksikliğin duygusal zorluk yaşayan çocuklarda ortak özellik olduğunu bulmuşlardır. Benzer şekilde davranış bozukluğu olan çocuklarda empati becerisinin de oldukça yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Çocuklara yapılan kötü muamelenin genel olarak onların duygusal gelişimin normal işleyişini bozduğu bilinmektedir (Young & Widom, 2014). Yapılan birçok çalışmada ihmal ve istismarın tüm duyguların ayırt edilmesinde zayıflık ile ilişkili olduğu gösterilmiştir. Cinsel istismara uğramış çocukların mentalizasyon kapasiteleri hakkında bilgiler sınırlı olmakla birlikte cinsel istismara uğramış kız çocuklarının istismar edilmemiş yaşlıtlarına göre daha düşük duygusal anlayışa sahip oldukları bulunmuştur (akt. Ensink ve ark., 2015).

İşlevselci yaklaşıma göre insan yaşamında hem negatif hem pozitif duygular gerekli olup, duygular davranışların düzenlemesinde önemlidir. Bu yaklaşıma göre anksiyete, üzüntü, öfke gibi negatif duyguların düzenlenmesindeki yetersizlik psikiyatrik

semptomların temelinde bulunmaktadır (akt. Cracco, Van Durme, & Braet, 2015). Tice, Bratslavsky ve Baumeister (2001) dürtü kontrolündeki başarısızlığın temelde duygu düzenlemesindeki başarısızlıkla ilişkili olduğunu, bu kişilerin önceliklerini duygularını düzenlemeye verdiğini, duygu düzenleyebilme ile meşgul olduklarını ileri sürer.

Happé ve Frith (1996), Sutton, Reeves ve Keogh (2000) çalışmalarında davranış bozukluğu olan çocukların diğerlerinin zihin durumlarını okuyabilecek bilişsel kapasitelerinin olduğunu ancak bu okumaları doğru olmayan şekilde yaptıklarını ortaya koymuştur (akt. Rogers, 2013).

Yöntem

Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı peri masalları ve çizgi animasyon filmlerindeki mentalizasyon katkı düzeyini gösterir zihin durumu sözcüklerinin incelenmesidir. Literatürde söylemlerdeki zihin durumu konuşmalarının farklı boyutlarını ölçen birçok çalışma (Bretherton & Beeghly, 1982; Shatz ve ark., 1983; Furrow ve ark., 1992; Tager-Flusberg, 1992; Wellman ve ark., 2000; Dyer ve ark., 2000; Bang ve ark., 2013) bulunmaktadır. Masallar ve çizgi animasyon filmlerinde yer alan zihin durumu sözcüklerini belirlemek için literatürde yer alan bu çalışmalardan temel alarak geliştirilmiş yeni bir gözlem aracı olan CS-MST (Bekar, Steele, & Steele, 2014) kullanılmıştır. Çalışma amacına ulaşmak için “Doğu ve Batı masalları ile 3D animasyon filmlerin mentalizasyon katkı düzeyleri arasında farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmıştır. Araştırma sorusunun yanıtı; incelenen metinlerde tespit edilen zihin durumu sözcük kategorilerinin incelenmesi sonucu hem grup içi hem gruplar arası çok yönlü karşılaştırmaların yapılmasıyla bulunacaktır.

Metot

Bu çalışmada doğu masalları, batı masalları ve çizgi animasyon filmlerinin mentalizasyon katkı düzeylerini ve bu düzeylerin ne derece farklılaştıklarını belirleme amacıyla nicel paradigma kapsamındaki “tarama” modeli kullanılmıştır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle araştırmayı amaçlamaktadır (Karasar, 2005). Bu çalışmada da masallar ve çizgi animasyon filmlerinde görülen mentalizasyon katkıları var olduğu şekliyle incelenmiştir.

Materyal

Çalışmada Şirin (1998)’e göre “çocuk edebiyatının en önemli kaynağı” (akt. Çevik, 2008) olan ve anne-çocuk etkileşiminde sıklıkla kullanılan masallar ile masalların postmodern versiyonu olarak kabul edilen çizgi animasyon filmler incelemeye alınmıştır. Araştırmanın masal örneklemini çocuklar için hazırlanmış doğu kültürüne ait 15 masal, batı kültürüne ait 15 masal oluşturmaktadır. Çevik (2008) araştırmasında ülkemizde çocukların belleğinde yer etmiş masalların başında Batı masallarının (%84.85), ikinci sırada Doğu masallarının (%9.09) son sırada ise Türk masallarının (%6.06) geldiğini ortaya koymuştur (ss.130). Bu noktadan hareketle çalışmada doğu ve batı kültürüne ait “klasikler” arasında yer alan masalların, mentalizasyon katkı düzeylerinde farklılaşmanın olup olmadığı araştırılmıştır. İncelenen masallar; Remzi Kitabevi yayınlarından çıkmış, “masal kitapları” kategorisinde yayınlanmış ve Seda Çingay tarafından İngilizce’den Türkçe’ye çevrilmiş olan “Binbir Gece Masalları”, “Grimm Masalları” ve “Hans Christian Andersen Masalları” isimli üç masal kitabından seçilen masallar oluşturmaktadır. Her iki kültürü temsil eden ve orijinal öykülere en yakın masalları içerdiği için belirtilen yayınevi seçilmiştir.

Teknolojinin gelişimi içinde yaşanan dünyayı da değiştirmiş, masallar da bu değişimden kendilerine düşen payı almışlardır. Kültürel değişimin masal kitaplarının yerini çizgi filmlere bırakmasına neden olması çalışmaya animasyon filmlerin de dâhil edilmesini gerekli kılmıştır. Çalışmanın animasyon film grubu örneklemini dünya

genelinde en çok izlenen ve gişe hasılatı yapan 15 çizgi animasyon film oluşturmaktadır. Bu filmlerin listesine www.boxofficemojo.com sayfasından ulaşılmıştır. Bilgilerin güncel olması, filmlerin dünya çapındaki hasılatlarının ve izleyici sayılarının verilmesi, geçmişe yönelik film bilgilerini de ihtiva etmesi nedeniyle en çok izlenen animasyon film listesi için bu internet sitesi tercih edilmiştir. “1980’den günümüze Animasyon” (1980-Present Animation) başlığında ilk on beşte yer alan animasyon filmler araştırmaya alınmıştır. Belirlenen animasyon filmlerin incelenecek Türkçe altyazı metinlerine www.moviesubtitles.org sitesinden ulaşılmıştır. Altyazı metinleri çizgi filmlerin DVD’lerinde yer alan Türkçe altyazılardır. Araştırmada doğu masalı kategorisinde, batı masalı kategorisinde ve animasyon film kategorisinde incelenecek yayınların listesi tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Veri Seti (Üç grupta incelenen masal/animasyon filmlerin listesi)

	Doğu Masalı	Batı Masalı	3D Animasyon
1	Alaaddin’in Sihirli Lambası	Rapunzel	Finding Dory
2	Alibaba ve 40 Haramiler	Kırmızı Başlıklı Kız	Shrek 2
3	Uçan At	Yaban Kuşuları	The Lion King
4	Haydutlar ve Eşek	Kurşun Asker	Toy Story 3
5	Akıllı Prens, Prenses ve Cin	Kralın Yeni Giysileri	Frozen
6	Sultan ile Hekim	Çirkin Ördek Yavrusu	Finding Nemo
7	Kaybolan Ada	Parmak Kız	The Secret Life of Pets
8	Efsane Kuş	Küçük Deniz Kızı	Despicable Me 2
9	Maymunlar Adası	Karlar Kraliçesi	Inside Out
10	Yamyam Kral	Pamuk Prenses	Zootopia
11	İhtiyar Denizci	Hansel ile Gretel	Minions
12	Mücevherler Diyarı	Uyuyan Güzel	Shrek the Third
13	Filler Adası	Kurbağa Prens	Up
14	Balıkçı ile Cin	Bremen Mızıkacıları	Monsters, Inc.
15	Fakir Adamın Rüyası	Parmak Çocuk	Monsters University

Not: İncelenen masallar; Remzi Kitabevi yayınlarından çıkmış ve Seda Çingay tarafından İngilizce’den Türkçe’ye çevrilmiş olan “Binbir Gece Masalları”, “Grimm Masalları” ve “Hans Christian Andersen Masalları” isimli üç masal kitabından seçilen masallar oluşturmaktadır. Animasyon filmler ise www.boxofficemojo.com sayfasında “1980’den günümüze Animasyon” (1980-Present Animation) başlığında Mart 2017 tarihinde ilk on beşte yer almaktadır

Gereç

Çalışmada incelenen metinler; The New School Center for Attachment Research’te Dr. Miriam Steele, Dr. Howard Steele ve Dr. Özlem Bekar tarafından geliştirilmiş Anlatılardaki Zihin Durumlarını Kodlama Sistemi (Coding System for Mental State Talk in Narratives-CS-MST) ile kodlanmıştır. CS-MST’nin, Türkçe’ye adaptasyonu Çorapçı ve Bekar tarafından 2016 yılında yapılmıştır (Bekar, 2016). CS-MST, zihin durumu konuşmalarının niteliğini ve niceliğini ölçmeyi hedef alarak, anlatılardaki mentalizasyon becerisinin çeşitli temel öğelerini değerlendirmeyi amaçlar. Bu temel öğeler kodlama kılavuzunda C1-duygu, C2-biliş, C3-algı, C4-fizyolojik, C5-hareket olmak üzere kategorize edilmiştir. CS-MST’de geçen C6 ve C7 kategorileri bireysel anlatımlarda kullanılan bir kategori türü olduğu için bu çalışmada kullanılmamıştır. Sistemin kodlayıcılar arası güvenilirliği mükemmel düzeydedir (0.92).

Kodlama

Anlatılardaki Zihin Durumlarını Kodlama Sistemi (CS-MST)'nde bulunan beş kategoride-duygu sözcükleri (C1), bilişsel durumlara ait sözcükler (C2), algı sözcükleri (C3), fizyolojik zihin durumu sözcükleri (C4) ve hareketli zihin durumu sözcükleri (C5)- yer alan zihin durumu sözcüklerinin taraması yapılarak sözcükler var olduğu şekliyle araştırılmıştır. Beş kategori altında taranan sözcükler her kategorinin kodu ile kodlanmıştır (örneğin "mutlu" sözcüğü C1 kodu ile duygu sözcük kategorisi altında kodlanmıştır). Verilerin kodlanması süreci, araştırmacının metinleri birkaç defa okuyup incelemesini ve ortaya çıkan kodlar üzerinde tekrar tekrar çalışmasını gerektirmiştir. Güvenilirlik için kodlamalar CS-MST'nin geliştiricisi Psikolog Dr. Özlem Bekar'dan süpervizyon alınarak yapılmıştır. Farklı görüşler tartışılarak sonuca bağlanmıştır.

İstatistiksel Analiz

Metinlerin incelenmesi neticesinde C1, C2, C3, C4, C5 kategorilerinde tespit edilen zihin durumu sözcükleri CS-MST kodlama çizelgesinde bulunan beş kategorideki sütunlara yazıldıktan sonra sayılarak sayısallaştırılmıştır. Metin uzunluklarını kontrol altına almak ve zihin durumu sözcük kategorilerinin metin uzunluklarından etkilenmemesi için kategorilerde tespit edilen sözcük sayısı, metindeki toplam kelime sayısına bölünerek elde edilen ortalama değerler ile gruplar arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Her bir masal ve animasyon filme ait puanlar hesaplandıktan ve veri tipine göre ayrıldıktan sonra elde edilen sonuçlar, Windows için SPSS-22 paket programında analiz edilmiştir. Üç grup arası karşılaştırmalarda tek yönlü varyans analizi (ANOVA), izleme (Post-Hoc) testlerinden Tukey ve Tamhane analizleri yapılmıştır. Verilerin çözümlenmesi ve yorumlanmasında 0.001 ve 0.05 anlamlılık düzeyleri kullanılmıştır.

Bulgular

İncelenen metinlerin uzunlukları kontrol altına alınarak üç grupta yer alan masallar ve animasyon filmlerin grup içi karşılaştırmaları yapılarak en yüksek ve en düşük mentalizasyon katkısına sahip olanlar belirlenmiş, beş kategoride ve toplamda elde edilen zihin durumu ortalama puanları tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Üç grubun zihin durumu sözcük kategorileri ortalama puanları

		N	Ort.	Ss
C1ort	Doğu Masalları	15	2.20	0.59
	Batı Masalları	15	2.55	0.51
	3D Animasyon Filmler	15	1.73	0.53
C2ort	Doğu Masalları	15	2.80	0.73
	Batı Masalları	15	2.68	0.59
	3D Animasyon Filmler	15	3.12	0.65
C3ort	Doğu Masalları	15	1.37	0.51
	Batı Masalları	15	1.95	0.70
	3D Animasyon Filmler	15	1.11	0.32
C4ort	Doğu Masalları	15	1.34	0.73
	Batı Masalları	15	1.54	0.66
	3D Animasyon Filmler	15	0.44	0.28
C5ort	Doğu Masalları	15	2.20	0.57
	Batı Masalları	15	1.95	0.73
	3D Animasyon Filmler	15	1.45	0.38
ΣCort	Doğu Masalları	15	9.91	1.44
	Batı Masalları	15	10.68	1.10
	3D Animasyon Filmler	15	7.86	1.27

Not: Duygu sözcükleri sayısı ortalama puanı (C1ort), bilişsel durumlara ait sözcük sayısı ortalama puanı (C2ort), algı sözcükleri sayısı ortalama puanı (C3ort), fizyolojik zihin durumu sözcükleri sayısı ortalama puanı (C4ort), hareketli zihin durumu sözcükleri sayısı ortalama puanı (C5ort) ve toplam zihin durumu sözcüklerinin sayısı ortalama puanı (ΣCort) ile gösterilmiştir.

Beş kategoride (C1ort, C2ort, C3ort, C4ort ve C5ort) ve toplamda (ΣCort) elde edilen zihin durumu ortalama puanlarının gruplar arası tek yönlü varyans analiz sonuçları tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 3. Tek yönlü varyans analizi sonuçları

	Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	p
C1ort	Gruplar arası	5.082	2	2.541	8.476	0.001
	Gruplar içi	12.591	42	0.300		
	Toplam	17.673	44			
C2ort	Gruplar arası	1.597	2	0.798	1.834	0.172
	Gruplar içi	18.283	42	0.435		
	Toplam	19.879	44			
C3ort	Gruplar arası	5.560	2	2.780	9.653	0.000
	Gruplar içi	12.095	42	0.288		
	Toplam	17.655	44			
C4ort	Gruplar arası	10.407	2	5.203	14.959	0.000
	Gruplar içi	14.609	42	0.348		
	Toplam	25.016	44			
C5ort	Gruplar arası	4.297	2	2.149	6.425	0.004
	Gruplar içi	14.044	42	0.334		
	Toplam	18.342	44			
ΣCort	Gruplar arası	63.694	2	31.847	19.447	0.001
	Gruplar içi	68.780	42	1.638		
	Toplam	132.474	44			

Not: Duygu sözcükleri sayısı ortalama puanı (C1ort), bilişsel durumlara ait sözcük sayısı ortalama puanı (C2ort), algı sözcükleri sayısı ortalama puanı (C3ort), fizyolojik zihin durumu sözcükleri sayısı ortalama puanı (C4ort), hareketli zihin durumu sözcükleri sayısı ortalama puanı (C5ort) ve toplam zihin durumu sözcüklerinin sayısı ortalama puanı (ΣCort) ile gösterilmiştir.

Tek yönlü varyans analizi sonuçlarına göre veri tipleri ile C1ort puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır [$F(2,42)=8.476, p<0.001$]. C1ort değerleri için Tukey HSD Testi sonucuna göre Batı masalları ($M=2.55, Ss=0.51$) puanları ve 3D animasyon filmlerinin puanlarından ($M=1.73, Ss=0.53$) istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha fazladır. Ancak Doğu masalları puanları ile 3D animasyon filmleri ve Batı masalları puanlarının arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

Veri tipleri ile C2ort puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır [$F(2,42)=1.834, p>0.05$].

C3ort puanları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır [$F(2,42)=9.653, p<0.001$]. C3ort değerleri için Tamhane's Testi sonucuna göre Batı masalları puanları ($M=1.95, Ss=0.70$) Doğu masalları puanlarından ($M=1.37, Ss=0.51$) ve 3D animasyon filmlerinin puanlarından ($M=1.11, Ss=0.32$) istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha fazladır. Ancak Doğu masalları puanları ile 3D animasyon filmlerinin puanlarının arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

C4ort puanları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır [$F(2,42)=14.959, p<0.001$]. C4ort değerleri için Tamhane's Testi sonucuna göre Batı masalları ($M=1.54, Ss=0.66$) puanları ve Doğu masalları puanları ($M=1.34, Ss=0.73$), 3D animasyon filmlerinin puanlarından ($M=0.44, Ss=0.28$) istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha fazladır. Ancak Batı masalları puanları ile Doğu masalları puanlarının arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

C5ort puanları bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır [$F(2,42)=6.425, p<0.05$]. C5ort değerleri için Tamhane's testi sonucuna göre Doğu masalları puanları ($M=2.20, Ss=0.57$), 3D animasyon filmlerinin puanlarından ($M=1.45, Ss=0.38$) istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha fazladır. Ancak Batı masalları puanları ($M=1.95, Ss=0.73$) ile Doğu masalları puanları ve 3D animasyon filmleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark yoktur.

Toplam zihin durumu ortalama puanları (ΣCort) bakımından gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık ortaya çıkmıştır [$F(2,42)=19.447, p<0.001$]. ΣCort değerleri için Tukey HSD Testi sonucuna göre Batı masalları ($M=10.68, Ss=1.10$) puanları ve Doğu masalları ($M=9.91, Ss=1.44$) puanları, 3D animasyon filmlerinin ($M=7.86, Ss=1.27$) puanlarından istatistiksel olarak anlamlı biçimde daha fazladır. Ama Doğu ve Batı masalları arasında anlamlı farklılaşma yoktur. Ayrıca 3D filmlerin puanları istatistiksel olarak diğer iki gruptan da azdır.

Tartışma

Palmer (2015) “*Sevilen bir yetişkinin anlattığı veya okuduğu bir masalı dinlemek ile bunu ekrandan izlemek arasında çok büyük fark olduğunu*” söylemektedir. Palmer (2015) aynı zamanda masalların ekrandan izlenen versiyonunun daha az tatmin edici olduğunu, çocuğun dilbilimsel ve entelektüel yönlerini geliştirmesi açısından da yetersiz kaldığını ileri sürmektedir. Araştırma bulguları bu görüşü destekler niteliktedir. 3D animasyon filmler masallar karşısında içerdiği zihin durumu sözcükleri (ΣC) bakımından yetersiz kalmıştır. Doğu ve batı masalları kendi içinde değerlendirildiğinde ise toplam mentalizasyon katkısı bakımından iki grup arasında anlamlı fark görülmemiştir.

Duygu (C1) kategorisinde batı masallarının animasyon filmlere göre daha çok duygu sözcüğüne sahip olduğu ve iki grup arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Diğer gruplar arasında anlamlı farklılaşma bulunamamıştır. Mentalizasyon kapasitesinin gelişiminde önemli bir yerde duran duygu (C1) kategorisinden alınan sonuçlar mentalizasyon kapasitesi ve suç, saldırganlık ve şiddet ilişkisini anlamada ve masalların bu ilişkide konumlandırılmasında önemlidir. Tice ve ark. (2001) dürtü kontrolündeki başarısızlığın temelde duygu düzenlemesindeki başarısızlıkla ilişkili olduğunu, dürtü kontrolünde başarısız kişilerin asıl önceliklerini duygularını düzenlemeye verdiğini, duygu düzenleyebilme ile meşgul olduklarını ileri sürer. Bu çalışma ile duygu (C1) sözcükleri bakımından zengin masalların çocuğun duyguları tanımada ve tanıdığı duyguları düzenleyebilmesinde yardımcı araçlar olabileceği, özellikle batı masallarının bu konuda diğer gruplara göre daha zengin içeriğe sahip olduğu görülmüştür. Diğer taraftan animasyon filmlerden elde edilen düşük duygu sözcükleri yapısal farklılığın (görsel-yazılı) getirdiği dezavantajlı duruma işaret etse de; doğu masallarının animasyon filmlerden anlamlı düzeyde farklılaşmaması bu konuya getirilebilecek eleştirilerin önüne geçmektedir.

Biliş (C2) kategorisinden alınan sonuçlara bakıldığında üç grup arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Dyer ve ark. (2000) doksan masal kitabını inceledikleri çalışmalarında benzer şekilde biliş (C2) sözcük kategorisinin masallardaki en yüksek zihin sözcüğü kategorisi olduğunu bulmuşlardır. Burada üç veri tipinin de aynı menşeden gelmeleri ve daha çok bilişsel alanda kurguya sahip ürünler olması açıklama olarak verilebilir. Bu noktada masalların ve postmodern versiyonu olan animasyon filmlerin okuyuculara ve izleyicilere daha çok bilişsel anlamda katkı sağlayan ürünler olduğu söylenebilir.

Araştırmadaki bir diğer önemli çıktı algı (C3) kategorisi bulgularındadır. Algı kategorisinde batı masallarının animasyon filmlere göre anlamlı derecede daha yüksek zihin durumu sözcüğü içerdiği tespit edilmiştir. Bu bulguya bir açıklama olarak animasyon filmlerin yapısal farklılığı sunulabilir. Şöyle ki animasyon filmler görsel materyallerdir ve hikâyelerdeki algısal durumlar masallardaki gibi tasvir edilmemekte, kahramanlar tarafından canlandırılmakta, görsel olarak izleyiciye aktarılmakta, izleyiciler de davranışları seyrederek kahramanın algısal durumlarını anlamaktadır. Ancak animasyon filmler ile masallar arasında bu yapısal farklılığa (görsel-yazılı) rağmen, doğu masalları ve animasyon filmler arasında algı sözcükleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunamamıştır. Ayrıca animasyon filmlerde en düşük zihin durumu sözcük kategorisi de algı sözcükleri kategorisi değildir. Bu bulgular bize yapısal olarak farklı gibi duran animasyon film ve masal türlerinin aslında birbirine içerik kurgusu olarak çok benzer olduğunu, animasyon filmlerin görsel materyal oluşunun zihin durumu sözcükleri bakımından öykü anlatımını bozucu etkisinin olmadığını göstermektedir.

Fizyolojik (C4) kategorisinde doğu ve batı masallarının yüksek katkıya sahip olduğu ve animasyon filmlerden anlamlı olarak farklılaştığı görülmüştür. Bu bulguları yorumlarken doğu ve batı masallarının doğduğu kültürler bakımında bakmak yerinde olacaktır. Doğu kültürü, geçmişte en azından 18.yy’a kadar zenginlik ve refahı temsil ederken,

batı kültürü ağırlıklı olarak savaşlar, felaketler, salgınlar ile uğraşmıştır. Sanayi devrimi sonrası ise bu düzen tersine dönmüş, açlığın yeri batıdan doğuya değişmiş görülmektedir. Ama C4 fizyolojik zihin durumu sözcüklerinden görülüyor ki bu gerçeklik, batının kollektif bilincinde hala unutulmayan ve ibret alınması gereken zaman dilimleri olarak durmaktadır (Oral, 2017). Bu haliyle bedende cereyan eden durumlarla ilgili zihinsel tasvirlerle masallarda daha çok yer verildiğini, mentalizasyonun bir boyutu olan kendilik farkındalığı için -C4 kategorisi bununla ilgilidir- en çok masalların katkı sağladığını söylemek mümkündür.

Hareket (C5) kategorisinde doğu masalları animasyon filmlerden istatistiksel olarak anlamlı şekilde farklılaşmıştır. Animasyon filmlerindeki hareket zihin durumu sözcükleri doğu masalları karşısında yetersiz kalmıştır. Bu bulguya ilk açıklama olarak yapısal farklılığın sebebiyet verdiği söylenebilir. Animasyon filmlerdeki hikâyeler çoğunlukla görseldir, çizgi karakterlerin hareketleri, yaptıkları eylemler ayrıca sözel olarak izleyiciye verilmez, izleyiciler olay örgüsünü gözleriyle takip ederek karakterleri ve dekoru izlerler. Hareket kategorisindeki bulgular animasyon filmler için yapılan bu tasvire uygun durmaktadır. Ancak önemli olan husus şudur ki basit hareket sözcükleri (örneğin koşmak, zıplamak vb.) CS-MST kodlama sisteminde zihin durumu sözcüğü olarak görülmemektedir. Ortaya çıkan harekette bir niyet ya da bilişsel bir temsil var ise hareket zihin durumu sözcüğü olarak kabul edilmektedir. Diğer taraftan batı masallarından elde edilen sonuçlar da animasyon filmlerden farklılaşmamıştır. Dolayısıyla C5 bulgularında yapısal farklılığın bozucu etkisinden söz etmek anlamlı görülmemektedir. Burada anlamlı farklılaşmanın temelinde doğu masallarının öykü kurgularını yerleştirmek daha yerinde olacaktır. Hikâyelerin geçtiği dönemlerde Kahire, Şam, Bağdat gibi diyarlarda göçler, uzak diyarlara yolculuklar, seferler, mücadeleler yaşamının bir parçasıdır. Bu temalar haliyle bu masallarda da görülmektedir. Binbir Gece masallarında serüvenler, seyahatler, arayışlar, mücadeleler sıklıkla işlenmekte, öykü kurguları bu ekseninde sürmektedir. En önemlisi öykü kurgularında “ders çıkarılmasının” amaçlanmış olmasıdır ki hareket kategorisine zihin durumu sözcüğü değeri katan budur.

Sonuç

Çalışma peri masalları ve çizgi animasyon filmlerinin mentalizasyon katkı düzeylerinin araştırılmasını amaçlayıp bu metinlerde yer alan zihin durumu sözcüklerinin incelenmesini kapsamaktadır. Bunun için öncelikle doğu ve batı kültüründen on beşer masal incelemeye alınmıştır. Teknolojik gelişmelerin katkısıyla değişen sosyo-kültürel yaşam, günümüzde masal kitaplarının da yerini çizgi filmlere bırakmasına neden olmuştur. Bu sebeple masalların post modern versiyonu olarak görülen animasyon filmler çalışmaya dâhil edilmiştir. Araştırma için dünya genelinde en çok izlenen ilk on beş animasyon film seçilerek, doğu ve batı masallarından sonra üçüncü grubu oluşturmuştur. Araştırma için masal ve animasyon film metinleri zihin durumu sözcükleri bakımından taranmış, metinlerde CS-MST kodlama sisteminde belirtilen kategorilerdeki sözcükler aranmıştır. Bulunan sözcükler beş kategoride kodlanarak sayısallaştırılmış, sonuçlar üç grup açısından karşılaştırılmıştır.

Bu araştırma doğu ve batı masallarının animasyon filmlere göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek mentalizasyon katkısına sahip olduğunu, doğu ve batı masalları arasında ise mentalizasyon katkısı açısından anlamlı fark olmadığını ortaya koymuştur. Bu bulgular ışığında masalların animasyon filmlere göre yüksek mentalizasyon katkısına sahip olduğu anlaşılmıştır.

Yapılan çalışmalar mentalizasyon kapasitesinin erken çocukluk döneminde nasıl geliştiğini, normal gelişimden sapmaların ise yetişkin psikopatolojisinin ağır formlarıyla nasıl sonuçlandığını göstermektedir. Çalışma, kişilik bozuklukları, saldırganlık, şiddet ve suç ile ilişkilendirilen mentalizasyon kapasitesinin gelişimine katkı sağlamada masalların araç olarak kullanılabileceğini öne sürmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın, mentalizasyon katkısı yüksek olan masallar arasından

seçilerek ‘mentalizasyon destekli masal terapi programı’ hazırlanmasında kaynak niteliğinde olması hedeflenmektedir. Mentalizasyon destekli masal terapi programı, adli bilimlerin ilgi alanında yer alan çocuklarla yapılan çalışmalarda ve müdahale programlarında kullanılması açısından önemlidir.

Öneriler

1-Çocukların bir yetişkin olmasının temellerini atması açısından, kitapların önemli araçlar olduğu (Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak, 2009) göz önünde bulundurularak, önleyici bir çalışma olarak mentalizasyon katkı düzeyleri yüksek olan masal kitapları çocuklara sunulmalı ve/veya masallar zihin durumu sözcüklerinin kullanımı yoğun olacak şekilde hazırlanarak/düzenlenerek yayınlanmalı,

2-Televizyon kanallarında yayınlanan, çok izlenen animasyon filmlerinin çocuklar için nasıl daha verimli kullanılabileceği ve düzenlenebileceği üzerine düşünmeli, bu ürünler mentalizasyon kapasitesinin gelişimine katkı sağlayacak şekilde düzenlenmeli,

3-Adli bilimlerin ilgi alanında olan ihmal ve istismara uğramış, kimsesiz, sokakta yaşayan, sevgi evlerinde yetişen, suça sürüklenen çocuklar ile yapılan çalışmalara ve müdahale programlarına mentalizasyon destekli masal terapi programları hazırlanarak uygulanmalı,

4-Dünyanın dört bir yanındaki ülkeler, yönetimler, gelecek neslin fiziksel, zihinsel ve duygusal sağlığına yapılan yatırımın değerli bir amaç olduğunu kabul etmektedirler (Palmer, 2015). Ancak yeni nesillerin selametinde çoğunlukla kültürel değişimin tüm etkilerini göz önüne almadan geçmiş araştırma sonuçlarından dayanaklar alarak bir takım öneriler ve çözüm yolları sunulmaktadır. Açıkça görülen o ki çocuklar yetişirken çizgi animasyon filmlerle sıklıkla temas halindedir ve hatta animasyon filmler çocuklar tarafından daha çok tercih edilen ve sevilen ürünlerdir. Güncel araştırmalar ne yazık ki çocukların masalları artık animasyon filmlerden öğrendiklerini göstermektedir. Masalların sağladığı sanal deneyimleme çocuğun imgelemine, kendi başına bu doğrulukta keşfedemeyeceği yaşamına daha iyi bir yön verebilmede yararlanabileceği imgeler, yeni boyutlar sunarken (Frohne-Hagemann, 2012); hayallerin beyaz perdede çocuğa ‘gösterilmesi’ öyküleri çocuk için sanal bir deneyimleme olmaktan çıkarmaktadır. Hayal çocuklar tarafından hayal edilmelidir, çocuklara gösterilmemelidir (Oral, 2017). Çocuklar masallarla ilk kez sadece hazır görüntülerin sunulduğu ekranda karşılaşılırsa zihinlerinde olayları resimlendirmeyi yani hayal güçlerini kullanmayı öğrenemezler. Yazılı cümlelerin biçimlerini ve hislerini, kendi düşüncelerini yazıyla ifade etmelerine izin veren edebi dilin örüntülerini de öğrenemezler (Palmer, 2015). Dolayısıyla masallar hayal dünyasına etkisiyle mentalizasyon için mükemmel bir başlangıç noktası iken, aynı şey animasyon filmler için söylenemeyecektir. Bu noktada animasyon filmler mentalizasyon kapasitesinin gelişimi için önemli görülen 3.5-4 yaşına kadar çocuklara izlettirilmemeli, bu konu yasal düzenlemelerin sağladığı uyarı işaretleriyle yaptırım haline getirilmeli, masallar kitaplardan okunarak ve mümkünse anlatılarak çocuklara sunulmalı,

5-BBC kanalının genç izleyicileri için olan markası CBeebies’in eski yöneticisi Clare Elstow çocukların kelimeler ağızdan çıkarken dudakları görebilirlerse televizyondan dil açısından bir şeyler kapabileceklerini ifade etmektedir (akt. Palmer, 2015). Bu tespit çok kıymetlidir. Şöyle ki araştırmada incelenen dünya genelinde en çok izlenen animasyon filmlerin büyük çoğunluğu İngilizce yapımlardır, kahramanların konuşurken ki ağız hareketleri de bu dil ile paraleldir. Dolayısıyla başka dilde yapılan seslendirmeler ile hazırlanan animasyon filmlerin çocuklara dil açısından bir katkı sağladığı da söylenemeyecektir. Bu nedenledir ki animasyon filmlerde kahramanların ağız hareketleri de çeviri yapılan dil ile paralel olacak şekilde ayarlanmalı ve ürünlerin bu şekilde yayınlanmasına izin verilmeli,

6-Çalışmada düşük mentalizasyon kapasitesinin kişilik bozuklukları, şiddet, saldırgan davranışlar ve suç ile ilişkisinin ortaya konduğu araştırmalara değinilmiş ve dünyada mentalizasyon destekli terapi programlarının kişilik bozukluklarının tedavisinde ve şiddet davranışını azaltmada başarılı olduğu görülmüştür. Mentalizasyon gibi kritik kapasitelerin gelişiminde müdahale programlarının çocuklara erken yaşlarda uygulanması gereklidir (Rogers, 2013). Araştırma bulguları masalların mentalizasyon katkısı açısından oldukça zengin ürünler olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmalar (Nelson, 1996; Ruffman ve ark., 2002) göstermektedir ki anneler çocuklarına zengin interaktif konuşmalar sağladığında-örneğin çocuğu deneyimlerinin sözlü anlatımı ve 'hissediyorum, istiyorum, düşünür müsün gibi zihin durumu sözcükleri- çocuğun sözel kapasitesi ve sosyal-duygusal anlayışı artmaktadır (akt. Gilmore & Meersand, 2014). Hâlihazırda uygulanan masal terapi programlarında masalların terapötik etkilerinden yararlanılarak iyileştirme çalışmaları yapılmaktadır. Bu programların daha yapılandırılmış hale getirilmesi, programlarda kullanılan masalların mentalizasyon kapasitesinin gelişimine katkı sağlayacak şekilde zenginleştirilmesi gerekmektedir. Bu noktadan hareketle mentalizasyon kapasitesinin geliştirilmesinde masalların araç olarak kullanılabilmesi vurgulanmıştır. İçerik olarak zengin olan masallardan oluşturulacak 'mentalizasyon destekli masal terapi' programlarının adli bilimlerin ilgi alanında olan suça sürüklenen, ihmal ve istismara uğrayan, mağdur, kimsesiz, sokakta yaşayan, sevgi evlerinde yetişen çocukların desteklenmesinde ve terapilerinde kullanılmalı.

Sınırlılıklar

1-Araştırma çocuklar için hazırlanan üç masal kitabından seçilen masallar ve dünya genelinde en çok izlenen on beş animasyon film ile sınırlıdır.

2-Araştırma bulguları için kullanılan masallar, seçilen masal kitaplarındaki masal versiyonlarıyla (aynı masalların çok farklı versiyonları mevcuttur) sınırlıdır.

3-En çok izlenen animasyon filmler dünya çapında 1980'den 2017 Mart ayına kadar olan sürede en çok izlenen ve görsel materyal olan animasyon filmlerle sınırlıdır.

4-CS-MST kodlayıcı eğitimi tamamlanmış, masal ve animasyon film metinlerinin kodlama uygulaması süper vizyon eşliğinde yapılmış olsa da uygulamanın başarısı uygulayıcının yeterliliği ile sınırlıdır.

5-Masal kitapları İngilizce'den Türkçe'ye çeviri kitaplardır. Özellikle doğu kültüründe harmanlanmış 'Binbir Gece Masalları'nın batı kültürünün, dilinin ve sansürünün süzgecinden geçerek Türkçe'ye çevrilmesi, çevirileri yapan kişilerin bu harmanı ne şekilde ya da nasıl anladıkları ile sınırlıdır.

Kaynakça

- Allen, J.G. (2006). *Mentalizing in practice, in handbook of mentalization-based treatment* (eds J. G. Allen and P. Fonagy), John Wiley & Sons, Ltd, Chichester, UK. doi: 10.1002/9780470712986.ch1.
- Allen, J., Fonagy, P. & Bateman, A. (2013). *Klinik uygulamada zihinselleştirme*. (S. Yelkener, Çev.). İstanbul: Psikoterapi Enstitüsü Eğitim Yayınları 37.
- Bang, J., Burns, J., & Nadig, A. (2013). Brief report: conveying subjective experience in conversation: production of mental state terms and personal narratives in individuals with high functioning autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 43(7), 1732-1740. doi:10.1007/s10803-012-1716-4.
- Bartsch, K., & Wellman, H.M. (1995). *Children talk about the mind*. New York: Oxford University Press.
- Bateman, A. & Fonagy, P. (Eds.). (2012). *Handbook of mentalizing in mental health practice*. Washington, DC: American Psychiatric Pub.
- Bekar, Ö. (2014). *Mental state talk in mothers' and preschool children's narratives: Relation to children's social-emotional functioning and maternal stress*, Doctoral Dissertation, U.S.A: The New School for Social Research of the New School.
- Bekar, Ö. (2016). *Anlatılardaki zihin durumlarını kodlama sistemi eğitim notları*.
- Bretherton, I., & Beeghly, M. (1982). Talking about internal states: The acquisition of an explicit theory of mind. *Developmental Psychology*, 18(6), 906-921. doi:10.1037/0012-1649.18.6.906.
- Bozbiyık, B. (2016). *The effect of maternal mental state talk on preschool children's theory of mind abilities*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: İhsan Doğramacı Bilkent Üniversitesi Ekonomi ve Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Cracco, E., Van Durme, K., & Braet, C. (2015). Validation of the FEEL-KJ: An instrument to measure emotion regulation strategies in children and adolescents. *PLoS ONE*, 10(9). doi:10.1371/journal.pone.0137080.
- Czaja, J., Rief, W., & Hilbert, A. (2009). Emotion regulation and binge eating in children. *International Journal of Eating Disorders*, 42(4), 356-362. doi:10.1002 /eat.20630.
- Çevik, M. (2008). Türkiye'de batı masalları ve çocuklarımız. *Gazi Türkiyat Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 1(3), 115-131.
- Dewan, P. (2016). Perennially popular: The appeal of classical fairy tales for children. *Children and Libraries*, 14(2), 27-31. http://dx.doi.org/10.5860/cal.14n2.27.
- Dorlach, G. (2016). *How mothers and children talk about minds: The relationship between mentalization, attachment security and affect regulation*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Duman, N. (2018). *Peri masalları ve çizgi animasyon filmlerindeki zihin durumlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü.
- Dunn, J., Brown, J., Slomkowski, C., Tesla, C., & Youngblade, L. (1991). Young children's understanding of other people's feelings and beliefs: Individual differences and their antecedents. *Child Development*, 62(6), 1352-66. doi:10.1111/j.1467-8624.1991.tb01610.x.
- Dyer, J.R., Shatz, M., & Wellman, H.M. (2000). Young children's storybooks as a source of mental state information. *Cognitive Development*, 15(1), 17-37. doi:10.1016/S0885-2014(00)00017-4.

- Ensink, K., Normandin, L., Target, M., Fonagy, P., Sabourin, S., & Berthelot, N. (2015). Mentalization in children and mothers in the context of trauma: An initial study of the validity of the Child Reflective Functioning Scale. *British Journal of Developmental Psychology*, 33, 203-217. doi: 10.1111/bjdp.12074.
- Fonagy, P., Gergely, G., Jurist, E.L., & Target, M. (2004). *Affect regulation, mentalization, and the development of the self*. London: KARNAC Books.
- Fonagy, P. & Target, M. (1998). Mentalization and the changing aims of psychoanalysis. *Psychoanalytic Dialogues*, 8, 87-114. <http://dx.doi.org/10.1080/10481889809539235>.
- Frohne-Hagemann, I. (2012). *Mentalisation based music therapy in the treatment of children and adolescents*. 2nd Symposium on child and youth music therapy in North Germany: sounds-tones-resonances. Schwerin. Erişim adresi: http://www.frohne-hagemann.de/wp-content/uploads/2016/12/2012-Frohne-H_Mentalization_based_music_therapy.pdf adresinden 01.05.2017 tarihinde erişildi.
- Furrow, D., Moore, C., Davidge, J., & Chiasson, L. (1992). Mental terms in mothers' and children's speech: Similarities and relationships. *Journal of Child Language*, 19(3), 617-31. <https://doi.org/10.1017/S0305000900011594>.
- Gilmore, K.J., & Meersand, P. (2014). *Normal child and adolescent development a psychodynamic primer*. Washington DC: American Psychiatric Publishing.
- Halfon, S., Bekar, Ö., Ababay, S., & Çöklü Dorlach, G. (2017). Dyadic mental state talk and sophistication of symbolic play between parents and children with behavioral problems. *Journal of Infant, Child, and Adolescent Psychotherapy*, 16(4), 291-307. <https://doi.org/10.1080/15289168.2017.1370952>.
- Halfon, S., Bekar, Ö., & Gürleyen, B. (2017). An empirical analysis of mental state talk and affect regulation in two single-cases of psychodynamic child therapy. *Psychotherapy (Chic)*, 54(2), 207-219. doi: 10.1037/pst0000113.
- Happé, F.G.E. & Frith, U. (1996). Theory of mind and social impairment in children with conduct disorder. *British Journal of Developmental Psychology*, 9, 105-123. doi:10.1111/j.2044-835X.1996.tb00713.x.
- Hawkes, L. (2011). With you and me in mind: Mentalization and transactional analysis. *Transactional Analysis Journal*, 41(3), 230-240. doi:10.1177/036215371104100305.
- Hughes, C., & Dunn, J. (1998). Understanding mind and emotion: Longitudinal associations with mental-state talk between young friends. *Developmental Psychology*, 34(5), 1026-1037. <http://dx.doi.org/10.1037/0012-1649.34.5.1026>.
- Jenkins, J.M., & Astington, J.W. (1996). Cognitive factors and family structure associated with theory of mind development in young children. *Developmental Psychology*, 32(1), 70-78. <http://dx.doi.org/10.1037/0012-1649.32.1.70>.
- Karakelle, S. (2012). Zihin kuramı gelişiminde kardeş etkisi: ikizler, tek kardeşliler ve tek çocukların karşılaştırılması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 15(29), 43-52.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (15.basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- McElwain, N.L., Booth-LaForce, C., & Wu, X. (2011). Infant-mother attachment and children's friendship quality: Maternal mental-state talk as an intervening mechanism. *Developmental Psychology*, 47(5), 1295-1311. doi:10.1037/a0024094.
- Oral, G. (2017). *Doktora ders notları* (Yayınlanmamış). İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul.
- Palmer, S. (2015). *Zehirlenen çocukluk* (5.baskı). (Ö. Çağlar Aksoy, Çev.). İstanbul: İletişim Yayınları.

- Perner, J., Ruffman, T., & Leekam, S.R. (1994). Theory of mind is contagious: you catch it from your sibs. *Child Development*, 65(4), 1228-1238. doi:10.2307/1131316.
- Rogers, E.C. (2013). *Children and elephants: a study of mentalization, empathy and attitudes towards conservation of participants of an elephant-based environmental intervention in West Africa*. CUNY Academic Works. Erişim adresi: http://academicworks.cuny.edu/gc_etds/1755 adresinden 01.05.2017 tarihinde erişildi.
- Ruffman, T., Slade, L., & Crowe, E. (2002). The relation between children's and mothers' mental state language and theory-of-mind understanding. *Child Development*, 73, 734-751. doi:10.1111/1467-8624.00435.
- Sharp, C. (2006). *Mentalizing problems in childhood disorders*. J. G. Allen, & P. Fonagy (Eds.), *Handbook of Mentalization-Based Treatment* (pp. 101-121). West Sussex, England: John Wiley & Sons, Ltd. doi: 10.1002/9780470712986.ch4
- Shatz, M., Wellman, H., & Silber, S. (1983). The acquisition of mental verbs: A systematic investigation of the first reference to mental state. *Cognition*, 14(3), 301-321. [http://dx.doi.org/10.1016/0010-0277\(83\)90008-2](http://dx.doi.org/10.1016/0010-0277(83)90008-2).
- Sutton, J., Reeves, M., & Keogh, E. (2000). Disruptive behaviour, avoidance of responsibility and theory of mind. *British Journal of Developmental Psychology*, 18, 1-11. doi: 10.1348/026151000165517.
- Symons, D.K., Peterson, C.C., Slaughter, V., Roche, J., & Doyle, E. (2005). Theory of mind and mental state discourse during book reading and story-telling tasks. *British Journal of Developmental Psychology*, 23, 81-102. doi:10.1348/026151004X21080.
- Tager-Flushberg, H. (1992). Autistic children's talk about psychological states: Deficits in the early acquisition of a theory of mind. *Child Development*, 63(1), 161-172.
- Taylor, M., & Carlson, S.M. (1997). The relation between individual differences in fantasy and theory of mind. *Child Development*, 68, 436-455. doi:10.1111/j.1467-8624.1997.tb01950.x.
- Tice, D.M., Bratslavsky E., & Baumeister, R.F. (2001). Emotional distress regulation takes precedence over impulse control: if you feel bad, do it! *Journal of Personality and Social Psychology*, 80(1), 53-67. doi: 10.1037//0022-3514.80.1.53.
- Vrouva, I., & Fonagy, P. (2009). Development of the mentalizing stories for adolescents (MSA). *Journal of American Psychoanalysis Association*, 57(5), 1174-1179.
- Wellman, H.M., Phillips, A.T., & Rodriguez, T. (2000). Young children's understanding of perception, desire, and emotion. *Child Development*, 71(4), 895-912. doi:10.1111/1467-8624.00198.
- Young, J.C., & Widom, C.S. (2014). Long-term effects of child abuse and neglect on emotion processing in adulthood. *Child Abuse & Neglect*, 38(8), 1369-1381. doi:10.1016/j.chiabu.2014.03.008.
- Yücel, F. (2015). Kültürel yozlaşma bağlamında okul öncesi-ilkokul öğrencilerinin masal ve çizgi filmle ilgili algıları. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 119-135.